

NAAR NIEUWE WERKMODELLEN

De term 'arthouse' definiëren is zich op glad ijs wagen. Dichotomieën zoals profit en non-profit, grote en kleine budgetcategorieën, publieksgerichtheid en cultureel-artistieke focus scheppen weinig duidelijkheid. Auteursfilms staan een publieksgerichte productiecontext niet in de weg. Low budgetfilms kunnen kassuccessen worden. Markers kunnen in opdracht werken of eigen projecten opzetten. Amerikaanse *majors* brengen blockbusters voort, maar in de VS worden ook auteursfilms en experimenteel werk gemaakt. Een artistieke film is altijd publieksgericht, zij het voor een potentieel kleiner publiek dan mainstream film.

Films kunnen best binnen een continuüm tussen twee extremen worden gesitueerd, van blockbuster tot auteursfilm, zeg maar. Daarbinnen spelen o.a. aspecten als schaal, herkomst en doelpubliek een rol. Hetzelfde geldt voor de circuits van distributeurs en vertoners: een scherpe opdeling doet de werkelijkheid geweld aan, en dit steeds meer gezien de algemene trend van diversifiëring. Naast arthouse bestaat overigens nog heel wat ander artistiek audiovisueel werk dat niet noodzakelijk in het format van een *featurefilm* en een cinemazaal wordt beleefd.

We houden het bij volgende omschrijving van 'arthouse': het gaat om films met een overwegend artistiek karakter, meestal met een relatief beperkt budget gemaakt. Doorgaans trekken ze een kleiner, specifiek publiek dan de zogenaamde mainstream publieksfilm. Sommige films halen heel weinig betalende bezoekers, andere vullen zalen, weken aan een stuk. Sterke auteursfilms zijn vaak goed bestand tegen de tijd: ze blijven jaren-, soms decennialang in roulatie, en weten over langere tijd grote publieksgroepen te bereiken. Arthousefilms zijn langspeelfilms die in het traditionele distributiecircuit circuleren.

Overheden hanteren vaak meetbare criteria geënt op het percentage Europese of wereldfilm om af te bakenen wie als arthousevertoner wordt beschouwd en eventueel voor subsidiëring in aanmerking kan komen. Die nadruk op Europese en wereldfilm heeft veel te maken met de marktdominantie van Amerikaanse *major studio*films.

In Vlaanderen wordt arthouse in de eerste plaats vertoond in gespecialiseerde profitbioscopen en bij een beperkt aantal gesubsidieerde vertoners. Het begrip functioneert als een *'brand'* voor distributeurs en vertoners om zich te positioneren tegenover multiplexen en *major studios*, ook al is hier eveneens sprake van overlap, denk maar aan Cinémanie, Coup de Coeur en de grotere arthouseprenten die *majors* verdelen. Daarnaast krijgt arthouse op min of meer regelmatige basis een plek in een *'tweede circuit'*: ruim veertig cultuurcentra en een aantal (commerciële) profitcinema's, zowel onafhankelijken als ketens.

DE ARTHOUSEBIOSCOPEN

Een arthousebioscoop is een profitvertoner die zich specialiseert in de exploitatie van arthousefilm, meestal in *first run*. In Vlaanderen zijn dat Sphinx en Studio Skoop in Gent, Cartoon's in Antwerpen en Lumière in Brugge. Leuven had tot vorig jaar ook een arthousebioscoop, Studio Filmtheaters. Cartoon's en Lumière maken deel uit van een grotere groep die ook aan distributie doet. Sphinx en Studio Skoop zijn volledig onaf-

hankelijke vertoners. Dat onderscheid is belangrijk: Cinema Lumière geniet logistieke ondersteuning van een grotere structuur (Benelux Film Distributors), en ook Cartoon's, samen met ABC Distribution en het Nederlandse Cinemien deel van een grotere holding, hoeft geen volledig onafhankelijke koers te varen. Ook in Brussel zijn arthouse-exploitanten actief: o.a. Actor's Studio, Vendôme, Arenberg, Styx en Aventure (een mix tussen arthouse- en publieksfilm).

Arthousebioscopen werken qua structuur op vergelijkbare wijze als andere onafhankelijke profitbioscopen. Daarnaast huisvesten ze ook festivals, doen ze schoolvoorstellingen en werken ze samen met culturele verenigingen.

In Vlaanderen genieten deze cinema's enkel subsidiesteun van Europa Cinemas¹, aangevuld door een beperkte steunbijdrage van sommige stedelijke overheden. Hun Brusselse collega's krijgen steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, COCOF (Commission Communautaire Française) en de Franstalige Gemeenschap, die via het CCA (Centre du Cinéma et de l'Audiovisuel) ook in ondersteuning voorziet van arthousevertoners in het zuiden van het land. In vele andere Europese landen krijgen arthousebioscopen substantiële landelijke of regionale steun voor hun werking.

Budascoop wordt meestal in een adem genoemd met de arthousebioscopen, en is lid van hun belangenvereniging VAC (Vlaamse arthousecinema). Wat de werking betreft, is Budascoop sterk vergelijkbaar met de bioscopen, qua structuur maakt het deel uit van het gesubsidieerde kunstencentrum Buda.

GESUBSIDIEERDE VERTONING

Naast de bioscopen zijn er gesubsidieerde organisaties die arthousefilms vertonen en omkaderen, vaak met meer aandacht voor geschiedenis, duiding en thematische programmering. Hun werking gaat in principe ruimer dan het aanbieden van de bioscoopfilms die op een gegeven moment in distributie zijn, maar het onderscheid is niet steeds duidelijk. Deze non-profitvertoners maken doorgaans deel uit van het tweede circuit. Een uitzondering is Budascoop. Behalve structurele vertoning brengt Budascoop ook festivals, kortfilms, documentaires en experimenteel werk met aandacht voor cross-over met andere kunstendisciplines.

Zebracinema is een nomadische arthousevertoner die het filmaanbod van het gros van de cultuurcentra in Limburg verzorgt, en resideert bij kunstencentrum Z33 in Hasselt. In Limburg zijn proportioneel weinig profitbioscopen: Euroscoop is aanwezig in Maasmechelen, Genk en Lanaken, Kinopolis in Hasselt, Roxy Theatre in Koersel. Verder zijn er een reeks cultuur- en gemeenschapscentra die ofwel dvd-vertoningen organiseren, ofwel 35mm-vertoningen doen in samenwerking met Zebracinema, ofwel (een enkeling als De Muze) zelf een filmprogramma verzorgen. Verder heeft Kunstencentrum België in Hasselt elke maand een aantal 35mm-filmvertoningen op het programma.

Cinema ZED is de dagelijkse arthousewerking binnen kunstencentrum STUK in Leuven, verzorgd door Fonk vzw. Fonk organiseert ook twee festivals in Leuven: een voor kortfilm en een voor documentaire. Tot voor kort werd het arthouse-aanbod in Leuven vooral ingevuld door Studio Filmtheaters, dat intussen ter ziele is gegaan. Sinds de sluiting is in Leuven sprake van een gebrek aan schermen voor arthouse. De werking

van ZED, dat maar een zaal heeft, is geëvolueerd: de marktaanvullende missie is gebleven, maar de invulling is verbreed en er zijn vertoningen bijgekomen. Ook al is ZED een tweede circuit-vertoner en komen films weken tot zelfs maanden na de nationale release bij hen terecht, in Leuven zijn zij de eerste die de films vertonen. Veel van het Studio-publiek is naar ZED overgestapt, met meer dan een verdubbeling in de publieksaantallen als gevolg. Onlangs heeft nu ook Kinopolis Cinémanie Leuven gelanceerd.

Cinema Zuid in Antwerpen is de cinematografische afdeling van het museum M HKA. Het neemt voor een stuk taken waar als Filmmuseum (in samenspraak en samenwerking met CINEMATEK), verzorgt retrospectieven en thematische reeksen en funktioneert ook als aanvullende vertoner van arthouse in het tweede circuit. Ontstaan als vzw voor beeldcultuur en later werkzaam geworden als Vlaamse 'decentralisatie' van CINEMATEK, gevolgd door een verhuis naar M HKA, heeft Cinema Zuid er een woelige geschiedenis opzitten. De werking werd eerst MuHKA_Media genoemd. MuHKA_Media moest hét Vlaamse centrum voor presentatie van en reflectie over bewegend beeld uit verleden en toekomst worden. Maar het bleek te moeilijk om verschillende programma's met uiteenlopende publieken te verbinden en een sterke dialoog met de museumwerking tot stand te brengen. Herdoopt tot Cinema Zuid trekt de organisatie nu de kaart van een exclusief cinematografische werking. Men hoopt duidelijker als filmvertoner te leven in de publieke perceptie – zeker in Antwerpen zelf, want de naam verwijst expliciet naar het Antwerpse 'Zuid' waar de organisatie gevestigd is.

In Brussel bestaan naast de arthousebioscopen ook CINEMATEK, de filmwerking van Flagey die in partnership met CINEMATEK tot stand komt en de filmwerking van het grote multidisciplinaire huis BOZAR. CINEMATEK en BOZAR zijn bicommunautaire instellingen, federaal gesubsidieerd. Flagey is een privaat initiatief dat gesteund wordt door overheden en door culturele en private partners. Flagey programmeert deels historisch, deels arthouse en werkt hiervoor complementair aan de Brusselse arthousebioscopen: meestal kiest het voor films die de meer publieksgerichte arthousebioscopen niet programmeren. De programma's van CINEMATEK, Flagey en BOZAR Cinema bestrijken samen de historische, actuele en toekomstgerichte facetten van cinema, en dit telkens vanuit een andere instelling en identiteit. Hiermee oogsten ze grote publieksbelangstelling.

Het feit dat wij deze verschillende vertoners onder eenzelfde titel behandelen, betekent niet dat ze een identieke werking hebben of over eenzelfde kam willen worden geschoren. ZED voelt zich qua structuur en inhoud in de eerste plaats met Cinema Zuid, Budascoop en Flagey verwant, eerder dan met de bioscopen of met Zebracinema. Cinema Zuid wordt liever geen arthousecinema noch een filmmuseum genoemd. De verscheidenheid in profielen is groot: van drive-invertoningen tot verdiepende programmeringen waarvoor men met curatoren werkt. Wel vinden deze vertoners dat ze meer met elkaar te vergelijken zijn dan hun verschillende rechtspersoonlijkheden doen vermoeden, en dat een nauwer contact en overleg rond gemeenschappelijke thema's nuttig zou zijn.

ARTHOUSE BIJ ANDERE VERTONERS

Vele Vlaamse cultuurcentra en sommige kunstencentra (bijvoorbeeld Netwerk in Aalst, nOna² in Mechelen, België in Hasselt) vertonen arthouse in *second run*, in de regel op plekken waar de markt hierin niet of onvoldoende voorziet. (zie ook het hoofdstuk over cultuurcentra, pagina 57) Verder moeten we de vertoning van meer cinefiel werk bij onafhankelijke profitvertoners en bij ketens vermelden.

ARTHOUSE EN DIGITALE PROJECTIE

Geen enkele van de Vlaamse arthousevertoners, met uitzondering van CINEMATEK, beschikt over 2K-digitale cinema. Cinema ZED maakt intensief gebruik van andere digitale vertoningsmogelijkheden zoals BluRay met HD-projectie. De struikelblokken voor arthouse-exploitanten zijn groter dan bij andere vertoners. Het is moeilijker om VPF³-akkoorden te sluiten: veel van hun prioritaire verdelers (Cinéart, Imagine, ABC, ... zie ook pagina 91 e.v.) hebben de overstap nog niet gemaakt en/of hebben pas relatief recent gesprekken opgestart met integratoren. Met name voor kleine producties is een digitale release op een kleine markt als de Benelux niet veel goedkoper dan op 35mm. Er is een aanloopkost, er moet ondertiteld worden, er is het labo en de schaalvoordelen die grote films daarna genereren ontbreken. Zolang niet alle arthousevertoners digitaal zijn, moeten deze verdelers bovendien ook nog 35mm-kopieën blijven uitbrengen. Voor de grote *studios* maken arthousevertoners dan weer geen deel uit van het eerste circuit. Ze zijn niet aantrekkelijk als investering wegens te weinig en te kleine zalen.

Toch moeten er mogelijkheden bestaan: Ymagis⁴ gaat er prat op aangepaste oplossingen te kunnen bieden voor arthousevertoners. Profitvertoners met vergelijkbare schaal zijn overtuigd dat de omschakeling op korte termijn een haalbare kaart is, ook voor arthousecinema's.

Maar er zijn nog struikelblokken: vaak is de infrastructuur van arthousebioscopen verouderd. Als hun projectiecabines te klein zijn, moeten ze misschien investeren in verbouwingen alvorens een 2K-projector te kunnen plaatsen. Als ze nog niet over een digitaal (dolby) geluidssysteem beschikken, moeten ze ook daarin investeren. Steun vanuit de Europese overheid is beperkt: Europa Cinemas voorziet in een jaarlijkse tegemoetkoming⁵ voor de arthousebioscopen die gedigitaliseerd zijn, en het Europese MEDIA-programma heeft vier miljoen euro gereserveerd voor ondersteuning van digitalisering – naar verluidt in de eerste plaats voor zalen die noch vanuit eigen overheden, noch vanuit de markt steun kunnen verwachten, in het bijzonder Oost-Europese spelers. Europa verwacht ook bij de lidstaten eigen initiatieven.

De Vlaamse overheid heeft een onderzoek gevorderd naar de mogelijkheden tot digitalisering voor de verschillende soorten vertoners in Vlaanderen, waaronder ook de arthousebioscopen. Uit zo'n onderzoek moeten de mogelijkheden voor een realistisch, onderhandeld en gedragen akkoord duidelijk worden. De resultaten worden verwacht in het voorjaar van 2011.

KANSEN EN UITDAGINGEN

In tegenstelling tot de meeste andere landen in West- en Noord-Europa worden de Vlaamse arthousebioscopen substantieel noch structureel gesubsidieerd, en is er geen integraal audiovisueel vertonerbeleid waarin ze een rol spelen. Tot begin deze eeuw slaagden ze er op profitbasis in het hoofd boven water te houden, maar daaraan komt nu een eind. Het landschap van productie, distributie en presentatie evolueert drastisch, en zeker voor deze categorie vertoners is er nood aan bezinning en heroriëntatie.

Onderzoek wijst uit dat het Europese arthousepubliek ouder wordt⁶ en dat traditionele marketingtechnieken onvoldoende aansluiting vinden bij nieuwe generaties – een probleem dat in Vlaanderen ook groter wordt. Uit participatie-onderzoek en gesprekken met arthouse-exploitanten in Vlaanderen blijkt dan weer dat jongeren veel sterker geïnteresseerd zijn in goede cinema dan doorgaans wordt aangenomen. Toch klinken termen als ‘arthouse’, ‘auteursfilm’ en ‘*art-et-essai*’ nogal elitair, wat niet de bedoeling kan zijn wanneer het erom gaat nieuwe en jonge publieken te bereiken. Analist en journalist Michael Gubbins verwoordt het zo:

“Arthouse cinemas themselves (with some very notable exceptions) are sometimes guilty of indulging in the worst traits of ageing, becoming daunting and unwelcoming places. The terminology itself of arthouse and auteur is excluding and selfdefeating.”⁷

Een scherpe en kritische beschouwing, niet te veralgemenen maar wel iets om beducht voor te zijn. Arthousevertoners in verschillende landen staan voor grote uitdagingen. In omringende landen slagen velen erin zich te heroriënteren, maar dit gaat gepaard met investeringen, zowel financieel als wat tijdsbesteding betreft.

Fysieke cultuurbeleving wint aan belang en is complementair aan het onlineaanbod. In de muzieksector is dat proces al jaren aan de gang, in cinema en audiovisuele kunsten verloopt het proces trager. Succesvolle culturele bioscopen in het buitenland vertonen meestal een mix van arthouse met andere zaken: kwaliteitsvolle publiekstrekkers, video, *user generated content*, debat en Q&A, events. Ze besteden meer aandacht aan sfeer en horeca, en lokken zo ook mensen die niet a priori voor een film kwamen. Ze programmeren niet enkel uit het aanbod van de arthousedistributeurs maar zijn alert voor de vele andere audiovisuele producties die vandaag worden gemaakt. Ze experimenteren met combinaties van film, muziek, fotografie, beeldende kunst, lezingen, debat, podiumkunsten enz. Net zoals festivals werken ze steeds meer evenementieel door nagesprekken te organiseren, filmmarathons rond bekende regisseurs te programmeren, bekende koppen een reeks voorstellingen te laten cureren en met het publiek in gesprek te laten gaan over hun keuzes. Ze voorzien in *Cinema on Demand*, waarbij het publiek de keuze krijgt tussen een aantal films of waarbij mensen stemmen kunnen ronselen om een film in de bioscoop te krijgen. Ze doen specials rond regisseurs en werken intensief samen met filmfestivals en kunstscholen. Zij bewijzen dat een breed audiovisueel aanbod een belangrijk publiek, niet in het minst nieuwe generaties, op de been weet te brengen. Ze werken bijna allemaal voor een stuk met landelijke en/of (vooral) regionale of lokale subsidiesteun. Uitzonderingen maken

Europees Jeugdfilmfestival - Vlaanderen (JEFF), Antwerpen (© Bram Goots)

deel uit van een grotere groep en/of doen zelf ook aan distributie, zoals bijvoorbeeld Curzon in Londen.

Sommige exploitanten verlaten gaandeweg het financieel efficiëntere maar verouderde model van exploitatie waarbij de distributeur de marketing voorziet en in de zalen films worden vertoond voor een gezichtsloos publiek dat intekent op een aangeboden programma. Ze trachten hun publiek zoveel mogelijk te betrekken bij hun werking, en maken hiervoor in toenemende mate gebruik van web 2.0 en mobiele communicatietools. Meestal gaat het hierbij om (veel) grotere organisaties dan onze arthousebioscopen, die substantiële eigen inkomsten werven maar ook voor een groot stuk afhankelijk zijn van overheidsondersteuning⁸. Publiek-private partnerships komen steeds vaker voor en worden ook door de Europese overheid gepropageerd.⁹

Steeds meer wordt in de richting van netwerken en projectmatige partnerships gedacht. Ook in Vlaanderen is dat een kans. Verenigingen, festivals, mediabedrijven, bibliotheken, scholen, ... kunnen expertise, publieken of infrastructuur delen. Daarnaast kan meer worden samengewerkt met het publiek: jongeren kunnen de kans krijgen zelf speciale avonden te organiseren en er zelf het publiek voor te zoeken.

Voorbeelden van samenwerking in Vlaanderen zijn reeds te vinden. Kunstencentrum STUK stelt Fonk vzw kantoorruimte, hardware, ticketing, de horecaruimte en

poetsdiensten ter beschikking. Fonk realiseert van zijn kant bijna de helft van de publieksoptocht van het kunstencentrum, sluit interessante mediadeals (*exposure* die ook op het kunstencentrum afstraalt), zorgt voor een continue publiekswerking en is financieel-administratief volledig onafhankelijk. Cinema Zuid is dan weer een afdeling van het M HKA, vergelijkbaar met Budascoop als onderdeel van Kunstencentrum Buda, dat infrastructuur en personeel beschikbaar maakt. Tussen C-Mine (CC Genk) en Euroscop, en tussen Cinema Albert en CC Belgica in Dendermonde bestaat een goede samenwerking, en zo zijn er nog wel voorbeelden van partnerships tussen cultuurcentra en cinema's.

Zulke partnerships zijn makkelijker gezegd dan gedaan voor een vertoner die in hoofdzaak op eigen financiële krachten werkt. Een duidelijk financieel voordeel levert het voorsnog niet op, en samenwerken kan een hele opgave zijn. Maar het kan imago-sterkend werken op lange termijn, en – belangrijk – nieuwe publiekskanalen aanboren.

Arthousevertoners in Vlaanderen trachten zich in de mate van het mogelijke te vernieuwen, maar ze hebben het daarbij niet makkelijk. Heroriëntering van inhoudelijke en publiekswerking vraagt veel tijd en middelen. Welk werkmodel men ook kiest en uitbouwt, het zal steeds kosten- en arbeidsintensiever zijn dan het oude¹⁰. Als profitvertoner kunnen deze exploitanten niet tegelijkertijd investeren in infrastructurele modernisering, *trial and error* rond nieuwe werkvormen, een nieuwe dynamiek in hun horecawerking, een nieuwe, meer creatieve en gevarieerde programmatorische werking, een nieuwe, persoonlijke en doelgroepgerichte omgang met het publiek en de digitalisering van projectieapparatuur. Hun meerwaarde en de rol die ze als eigentijdse bioscoop te spelen hebben, heeft dringend nood aan nieuwe businessmodellen en inhoudelijke invulling, alsook aan een nieuw elan. Hun vraag naar (beperkte) financiële ondersteuning is symptomatisch voor de belangrijke verschuivingen in het audiovisuele landschap vandaag.

Sommige bioscopen staan erop hun *day-to-day* programmering aan te houden ("die wekelijkse programmering wil ik niet kwijt: inspelen op de actualiteit, op de cijfers en op wat er op een gegeven moment gaande is"), andere vertoners situeren de toekomst van de arthousecinema in een nieuwe aanpak. Een ander soort programmering die breder gaat, een sterkere editoriale lijn aanhoudt, de dynamiek en het publiek van festivals in huis haalt, meer aandacht heeft voor omkadering en nauwer aansluit bij andere culturele actoren in de eigen regio. Waarbij zo'n vertoner sterker de nadruk legt op netwerken waarvan hijzelf, als publieksplek bij uitstek, de spil kan vormen. In vele gevallen betekent dit een verschuiving van profiel: van het efficiënte maar verouderende cinemamodel (filmvertoning zonder meer) naar een mix van event, interactiviteit, programma's voor uiteenlopende publieksgroepen, verbreding en verdieping. Voor een onafhankelijke vertoner die puur profitgebaseerd werkt is dit financieel heel moeilijk haalbaar.

De Vlaamse arthouse-exploitanten hebben zich verenigd en hun vraag naar een basis-subsidie klinkt luider. In het verlengde van bestaande marktmechanismen kunnen ook andersoortige financiële hefboomen overwogen worden¹¹. In sommige landen zien we basissubsidies, aangevuld met extra steun gebaseerd op filmkeuze, extra omkadering, samenwerking met gesubsidieerde spelers, publieksopkomst, ... en met sterke businessplannen en/of bindende beheerscontracten als voorwaarde. Die steun kan van landelijke en/of regionale overheden afkomstig zijn. Denken we maar aan de vraag van arthousebioscopen aan steden en gemeenten om stadstaksen aan te passen of af te schaffen. Volgens het FCB vertegenwoordigen gemeentebelastingen gemiddeld 6% van het zakencijfer van de Belgische exploitanten. Zelf zijn arthousevertoners vragende partij om als circuit ondersteund te worden.

Maar zelf moeten ze dus ook naar nieuwe werkingsmodellen toe, en de uitdagingen zijn niet min.

“Er zijn veel te veel films in distributie en men brengt die nogal kritiekloos uit (...) omdat men collega’s niets gunt. (...) Ze blijven een week staan en gaan er terug uit als ze hun cijfers niet meteen halen – films die op den duur rendabel zouden kunnen zijn als ze de kans kregen wat *word-of-mouth* te genereren. Vertoners zouden opnieuw echt als programmatoren moeten kunnen werken. Dat is niet vanzelfsprekend, want als je een film weigert kan je wel eens naast de volgende grijpen, of er hogere percentages voor aangerekend krijgen. Maar toch is dat de richting die we uit moeten.”

Nieuwe businessmodellen zullen moeten worden uitgedacht, mogelijks publiek-private partnerships, wellicht met gemengde inkomstenstromen. Uit welke hoek(en) die publieke ondersteuning dient te komen, is nu nog niet duidelijk. Wat wel duidelijk wordt, is dat het risico reëel is dat de bestaande Vlaamse arthousebioscopen gaandeweg verdwijnen. Gesubsidieerde organisaties met een vergelijkbaar programma vormen een aanvullend (cultuurcentra) of verdiepend (festivals) circuit. Zij kunnen echter het hiaat niet opvullen dat arthouse-exploitanten zouden achterlaten. Bovendien lopen ze het risico geen aanbod ter beschikking meer te hebben naarmate het wegval-len van arthousevertoners aanleiding geeft tot het verdwijnen van gespecialiseerde verdelers. Op zijn beurt zou dit in het slechtste geval het einde kunnen betekenen van arthouse in de Vlaamse bioscopen.

Arthousevertoners in Vlaanderen en Brussel

Arthousevertoners in Vlaanderen

Stad	Naam	Aantal zalen	Aantal plaatsen
Antwerpen	Cartoon's	3	229
Brugge	Lumière Cinema	3	310
Gent	Sphinx	5	603
Gent	Studio Skoop	5	419

Vlaams gesubsidieerde vertoners

(arthouse en meer: filmmakers, thematische reeksen e.d.)

Stad	Naam	Aantal zalen	Aantal plaatsen
Kortrijk	Budascoop	3	331
Leuven	Cinema ZED	1	96
Antwerpen	Cinema Zuid	2	234

Federaal gesubsidieerde vertoners

Stad	Naam	Aantal zalen	Aantal plaatsen
Brussel*	BOZAR	3	2786
Brussel*	CINEMATEK	2	146

Flagey**

Stad	Naam	Aantal zalen	Aantal plaatsen
Brussel*	Flagey	3	1236

* In Brussel zijn er nog andere (overwegend Franstalige) arthouse-exploitanten actief: Actor's Studio, Styx, Vendôme, Arenberg, Aventure.

** Flagey is een culturele instelling in Brussel die ondersteuning geniet van de Vlaamse en de Franstalige Gemeenschap en het Brussels Gewest. De filmprogrammering van Flagey wordt mee verzorgd door CINEMATEK.

Zebracinema is een arthousefilmcircuit in Limburg. Het voorziet zeven locaties van film, overwegend cultuurcentra. (zie hoofdstuk over cultuurcentra, pagina 57).

Adressen

Cartoon's

Kaasstraat 4
2000 Antwerpen
T: +32 (0)3 232 96 32

Cinema Lumière

Sint-Jakobsstraat 36/B
8000 Brugge
T: +32 (0)50 34 34 65

Sphinx

Sint-Michielselling 3
9000 Gent
T: +32 (0)9 225 60 86

Studio Skoop

Sint-Annalein 63
9000 Gent
T: +32 (0)9 225 08 45

Budascoop

Broelkaai 1
8500 Kortrijk
T: +32 (0)56 22 10 01

Cinema ZED

Naamsestraat 96
3000 Leuven
T: +32 (0)16 320 322

Cinema Zuid

Lakenstraat 14
2000 Antwerpen
T: +32 (0)3 242 93 57

BOZAR

Ravensteinstraat 23
1000 Brussel
T: +32 (0)2 507 82 00

CINEMATEK

Baron Hortastraat 9
1000 Brussel
T: +32 (0)2 551 19 19

Flagey

Belvédèrestraat 27/05
1050 Elsene
T: +32 (0)2 641 10 10

- 1 Europa Cinemas is een netwerk van Europese arthousevertoners dat werkt onder de paraplu van het MEDIA-programma van de Europese Unie.
- 2 nOna vertoont maandelijks een selectie uit het documentaireprogramma van de Beursschouwburg. Het festival Contour zorgt voor een voorprogramma.
- 3 VPF of virtual print fee-akkoorden zijn contracten tussen distributeurs en vertoners waarbij distributeurs een bepaalde som geld per digitale vertoning betalen aan de vertoner die in digitale filmprojectie heeft geïnvesteerd. Meer uitleg in OVERBERGH, A., *Digitale Cinema: veranderingen, kansen en uitdagingen voor de bioscoop- en distributiesector*, Gent: BAM, 2009.
- 4 Ymagis is een van de weinige zogenaamde integratoren die vertoners bijstaan bij het financieren van de digitalisering en/of het afsluiten van contracten met distributeurs. Meer informatie in OVERBERGH, A., *Digitale Cinema: veranderingen, kansen en uitdagingen voor de bioscoop- en distributiesector*, Gent: BAM, 2009.
- 5 <http://www.europa-cinemas.org/en/programmes/media/documents/LD_Num_GB_2010.pdf>
- 6 PROMMER, E., 'Film und Kinopublika', in: *Das Kulturpublikum. Fragestellungen und Befunde der empirischen Forschung*. Opnieuw uitgegeven door GLOGNER, Patrick, FÖHL, Patrick, Wiesbaden: VS Verlag, 2009. En GUBBINS, M., *Digital Revolution: the Active Audience. A Cine-regio Report on the Future of Film Distribution*, in collaboration with Filmby Aarhus (2010), p. 1. Deze tendens is sterk context-afhankelijk. Sommige arthousevertoners krijgen nog steeds veel jonge mensen over de vloer, vooral in studentensteden.
- 7 GUBBINS, M., *Digital Revolution: the Active Audience. A Cine-regio Report on the Future of Film Distribution*, in collaboration with Filmby Aarhus (2010), p. 33.
- 8 We verwijzen naar Watershed in Bristol (UK), Kinokino in Sandnes (NO), en dichter bij huis Les Grignoux in Luik, dat met subsidies werkt die een vijfde van de totale omzet vertegenwoordigen. Curzon in Londen is een succesvolle en eigentijdse (niet-gesubsidieerde) arthouseketen, die ook aan eigen distributie doet.
- 9 Zie onder meer 'Green Paper – Unlocking the Potential of Cultural and Creative Industries' van de Europese Commissie (april 2010).
- 10 Het gaat immers steeds om diversifiëring wat meer tijd, financiële middelen en/of getraind personeel vereist.
- 11 In Bristol kocht de regionale overheid het gebouw aan van culturele bioscoop annex mediacentrum Watershed, met een duidelijke afspraak om de opbrengst uit de exploitatie van het gebouw te laten terugvloeien naar de culturele en creatieve industrieën in de omgeving.